

DET TEKSTILE – KUNST, ARKITEKTUR, UTSMYKKING

Foredrag av Edith Lundebrekke

Sammendrag:

Foredraget tar for seg ulike sider ved det tekstile; materiale, teknikk, konstruksjon, kompetanse, med utgangspunkt i egne arbeider og erfaring.

Tekstilens meningsbærende potensiale; som kunst og i forhold til kunstnerisk utsmykking.

Jeg er tekstilkunstner. Jeg arbeider i tre, i stein, i glass.

Hva er det som kjennetegner det tekstile? Hva er tekstilkunst?

Er kriteriet at vi gjenkjenner det som tekstil?

Tekstil som

Vi kan forstå tekstil som fiber, selve det fysiske materiale som teksten lages av; bomull, ull, silke osv. Vi kan også knytte tekstil til teknikker, tilvirkingen eller lagingen av materiale; strikking, veving, hekling mv.

Begrepet materiale benyttes både for å benevne fiberen; ull, bomull, lin og som begrep for det tilvirkede; det vevde, strikkede, flettede materiale.

Flate

Videre er det et uadskillelig, eller sammenvevd forhold mellom det vevde, strikkede materialet og overflaten som oppstår. Altså en direkte sammenheng mellom konstruksjon og overflate. Tekstilen er en konstruksjon, et objekt.

Ornament – mønster

Konstruksjonen bygger overflaten. Ornamentet eller mønsteret er en logisk konsekvens av konstruksjonen. Premissene legges i konstruksjonen, og danner betingelsene for mønsteret som oppstår .

Til sammenligning; i det hvite lerretet, maleriet, ligger ingen slik premisser.

Kun en hvit overflate som ikke gir konstruktive betingelser.

System; Rutenett - grid

Premissene blir lagt i oppsettingen av veven. Alle valg vedrørende binding, hovling, trøenedknytting, nedfelles i et vevdiagram, et bindemønster:

Et rutenett, grid. All informasjon vedrørende konstruksjonen nedfelles i og kan leses ut av rutenettet.

Premissene legges i systemet. Rutenettet representerer systemet .

Meningsbærende

Mønsteret er motivert av konstruksjonen; egentlig rutenettet, gridet, matrisen.

Er funksjonsnødvendig, og dermed også meningsfull, eller meningsbærende.

Ikke utvendig, ikke påfunn, ikke overflatisk, ikke pynt.

Rutenettet er en abstrakt struktur som ikke representerer eller illustrerer den ytre virkelighet. I dette ligger også et meningsbærende potensiale, meningen ligger i formen.

Rutenettet brer seg i alle retninger, i det uendelige:

flate - rom - utstrekning - uendelighet

«Den iboende kraften i denne skapende prosessen kommer til uttrykk i dens evne til å opprettholde visuell, tematisk og funksjonell sammenheng gjennom radikale endringer i omfang, materiale og fysisk kontekst.»

(fra artikkelen "Modul og mønster i en arkitektonisk kontekst" av Alex Booker)

Rom

Tekstil kompetanse er også en romlig kompetanse. Eksempel

Skredderfaget skaper tredimensjonal form ut av plane flater, stoffet.

Strikketeknikken bygger opp en romlig konstruksjon av en sammenhengende tråd.

Arkitektur

Hvis vi sammenligner teksten med husets vegg, representerer teksten selve strukturen, konstruksjonen, ikke bare overflaten.

Arkitekten Gottfried Semper viser oss interessante sammenhenger mellom arkitektur og tekstil. Han peker på bruken av tekstil som det første middel til å skape et hjem, eller til å skille det indre liv fra det ytre liv.

Her er noen sitater:

"The beginning of building coincides with the beginning of textiles."

"Architecture begins with ornament. It is not just that the architecture of a building is to be found in the decoration of its structure. There is no building without decoration. *It is decoration that builds.*"

"Principle of Dressing" Gottfried Semper "

"Throughout his writings, Semper opposes the attempt to locate architecture in a particular place that is made possible by the original distinction between structure and decoration. His strategy is to invert the distinction between high art and low art that follows from it."

While the philosophical tradition employs the architectonic image of a decorated structure to subordinate craft as merely "applied", Semper counters that craft is not applied art. It is not applied to something nor has it been detached from something else. Craft begins with weaving that simply originates as building. It precedes the structure on which it might be propped, and all the other crafts emerge out of it.

Semper bases his theory of architecture on these "low" decorative arts rather than the monumental "high" arts. In so doing, he inverts the traditional architectonic, subordinating structure to decoration by demonstrating that the "false" accessories are actually the "true" essence of architecture.

("White Walls, Designer Dresses, The Fashioning of Modern Architecture" av Mark Wigley)

Tekstil kompetanse

Tekstilfeltet er et avansert, komplekst kompetansefelt, både flatt og romlig . Kompatibelt med arkitektoniske prinsipper.

Det tekstile feltet besitter kompetanse i å

- Bygge / konstruere et materiale
- Skape tredimensjonal form,
- Skape funksjonell form og materiale, som f.eks beskytter,er bevegelig, fleksibel.
- Forener funksjonelle og estetiske løsninger. F.eks hvordan øking og felling for tilpassing av form integreres i mønsterbord i strikking.
- Utnytte de estetiske mulighetene som ligger i konstruksjonens begrensninger.

Utsmykking

Tekstile materialer er i dag i liten grad benyttet i forhold til utsmykking. Tekstilen kan tilføre kvaliteter som moderne bygg mangler; materialitet, mykhet, taktilitet. Problematisk i forhold til materialets sårbarhet, berøring, lys. Disse kvalitetene bør kunne utnyttes positivt.

Tekstil kompetanse er relevant i forhold til bygningsintegret utsmykking; vegg, gulv, tak, i alle materialer. Den knytter seg ikke vilkårlig til arkitekturen, men gjennom sammenheng, kontekst og relasjoner som skapes av betingelser i bygget .

Tekstil praksis kan utøves i alle materialer.